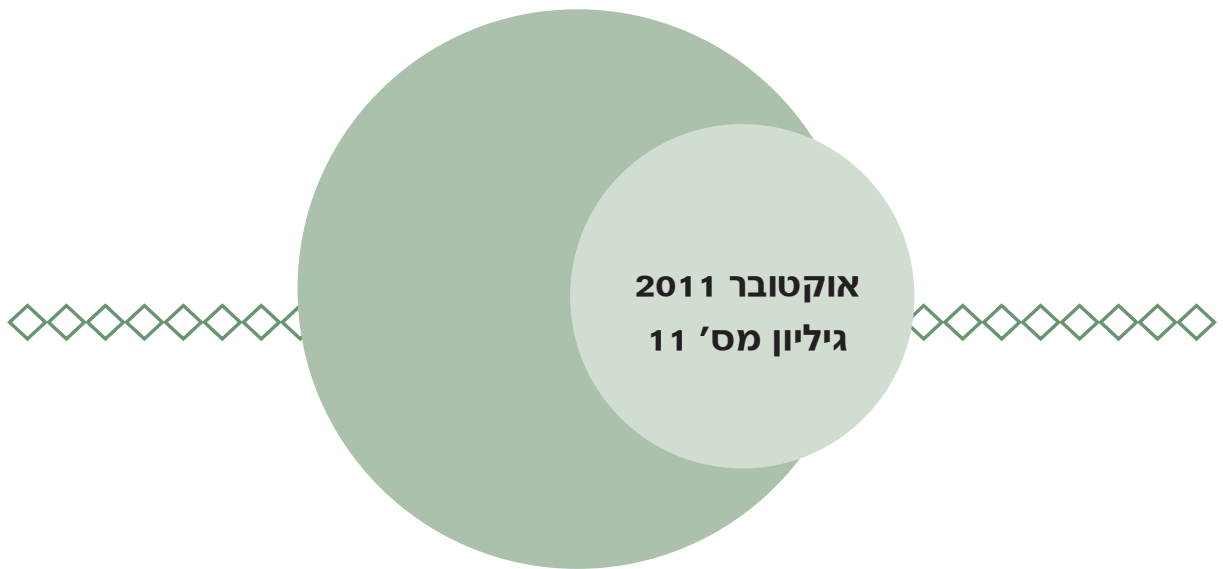

ISPA

אפי

אגודה ישראלית לפסיכומטריקה
ISRAELI PSYCHOMETRIC ASSOCIATION
www.ispa.org.il

ידיעון האגודה הישראלית לפסיכומטריקה

ידיעון האגודה הישראלית לפסיכומטריקה

אוקטובר 2011

גיליון מס' 11

תוכן העניינים

דברי פתיחה

- 2 דבר העורך / סול פיין
- 3 דבר היו"ר וחדשות המועצה / אבי אללוף ושרה שפירא

מחקרים

- 4 הטיית תגובה כגורם אפשרי לאינפלציה במהימנותם של שאלוני דיווח עצמי המועברים באמצעות "נייר ועיפרון" / אייל גמליאל
- 5 ראשון בין שווים? ה d של כהן, לעומת מדדים מתוקננים אחרים להבדלים בין ממוצעי קבוצות / אייל גמליאל
- 6 האמת על סקאלות שקר / ליעד עוזיאל
- 7 הממליץ ה"טוב" והממליץ ה"רע": גורמי ויסות לאפקט רכות במכתבי המלצה / אשר רז, שני פינדק ומני קוסלובסקי

דיווחים

- 8 לימודי פסיכומטריקה בחו"ל / צור קרליץ
- 9 בקרת איכות בחישוב ציונים, בניתוח מבחנים ובדיווח תוצאותיהם. מדריך של ITC / אבי אללוף
- 10 בחירות בפתח - יו"ר נבחר / חנן גולדשמידט

כנסים

- 11 קול קורא לכינוס אפי 2012
- 12 כנסים מקצועיים בשנה הקרובה

על הידיעון

- 13 מטרות, תכנים, ועדה מייעצת

דבר העורך

סול פיין

קוראים יקרים,

כולנו עסוקים מאד בעבודתנו היום יומית ולא תמיד יוצא לנו לשתף את עמיתינו בהצלחות או באתגרים שאנו פוגשים. גם לא כל אחד מאתנו המעודכן בספרות הבינלאומית מצליח תמיד להתעדכן בעשייה המקומית. ידיעון זה, צנוע ככל שהוא, מהווה ערוץ לשתף את קהל החוקרים והיועצים בתחום המדידה וההערכה בישראל. גיליון זה, למשל, מופץ ללמעלה מ-500 אנשי מקצוע בישראל!

בגיליון זה תמצאו ארבע דיווחים על מחקרים מעניינים שפורסמו לאחרונה. השניים הראשונים הם של אייל גמליאל ושניהם בנושאים פסיכומטריים טהורים. הראשון עוסק בהטיית תגובה כגורם משפיע על מהימנות, והשני בוחן סתירה לכאורה בשיטה קלאסית לחישוב גודל אפקט. בתקציר הבא, ליעד עוזיאל מביא עמדה חשובה בנושא שנתון ללא מעט ביקורות – סולמות שקר. לאחר מכן, אשר רז ושות' מתארים מחקר מרתק בנושא של האפקטיביות של מכתבי המלצה.

מבחינת דיווחים מהשטח, צור קרליץ מלמד אותנו על אפשרויות לימוד פסיכומטריקה בחו"ל, אבי אללוף מציג מדריך חדש וחשוב שכתב בשיתוף פעולה עם ה-ITC וחנן גולדשמידט מעדכן אותנו לגבי הבחירות המתקרבות לתפקיד יו"ר האגודה.

בגיליון זה תמצאו גם תזכורת של הקול קורא לכנס אפי 2012 (נותרו כשבועיים בלבד להגשת הצעות), רשימת כנסים בשנה הבאה וכמובן פרטים נוספים על ידיעון אפי.

אני מקווה שנהניתם עד כה מהידיעון ומאיכות התקצירים שהופיעו בו. יחד עם זאת, נשמח להמשיך לקבל משוב על הידיעון ועל תקצירים ספציפיים. אמצעי מעולה להביע דעות הוא הפורום הפתוח שנמצא באתר אפי www.ispa.org.il (שטרם קיבל את ההתייחסות הראויה לו).

קריאה מהנה ולהתראות בכינוס!

דבר היו"ר וחדשות המועצה

אבי אללוף, שרה שפירא

שלום לחברי אפי,

ידיעון זה אמור לצאת לאור לפני תום המועד האחרון להגשת הצעות לכינוס אפי הקרוב. אנו מנצלים הזדמנות זו לעודדכם להגיש הצעות. רותי פורטס ואביטל מושינסקי, יושבות הראש הנמרצות של הכינוס, מחכות להצעות שלכם. אנא הזדרזו והבטיחו לנו גם השנה כינוס מעניין ואיכותי.

הכינוס עצמו יתקיים במקום מיוחד – מרכז "נא לגעת" השוכן בנמל יפו, ובבחירתנו בו יש גם משום תרומה לקהילת העיוורים והחרשים בישראל.

ההרשמה לכנס תיפתח בשלב ראשון, כבכל שנה, למחדשי חברות באפי לשנת 2012 בעדיפות ראשונה ובהתאם למידת ההיענות תורחב בשלב שני למעוניינים להשתתף בכינוס בלבד.

בהזדמנות זו אנו שמחים להודיע כי לאחר פרוצדורה ממושכת ומתישה קיבלה אפי אישורים על ניהול חשבונות ורשומות לצורך ניכוי מס – אישורים שיקלו על חלק מהמוסדות שהתקשו עד כה להעביר תשלום עבור השתתפות עובדיהם בכינוס.

כידוע, מועצת אפי שוקדת כל הזמן על פיתוח רעיונות חדשים כדי לפתח את הפסיכומטריקה בישראל. בהמשך לדיווח בגיליון הקודם של הידיעון ובמטרה לקדם תחום זה בקרב ה"דור הצעיר", יצאנו לאחרונה בקול קורא לסטודנטים לתואר שני ושלישי במוסדות להשכלה גבוהה להגיש מועמדות לתחרות נושאת פרסים של עבודות מחקר מצטיינות. בנוסף, שוקד צוות מטעם המועצה על הוצאת מילון מונחים בעברית על מדידה והערכה. אנו מקווים לעדכן בנושא זה בקרוב. כמו כן, נזכיר כי הכתבה של צור קרליץ על אודות לימודי פסיכומטריקה בחו"ל קשורה למאמץ שאפי שותפה לו – לסקור את האפשרויות ללמוד פסיכומטריקה בארץ ובחו"ל, ובעתיד – אולי גם להשפיע על הקורה בארץ בתחום זה.

כידוע, בקרוב יתקיימו בחירות ליו"ר נבחר של האגודה (ולתפקיד זה בלבד). ביקשנו מחנן גולדשמידט, יו"ר ועדת הבחירות לכתוב על הנושא והוא נענה לאתגר בכתבה הבאה בהמשך הידיעון.

הטיית תגובה כגורם אפשרי לאינפלציה במהימנותם של שאלוני דיווח עצמי המועברים באמצעות "נייר ועיפרון"*

אייל גמליאל, המרכז האקדמי רופין

משתתפים במחקרים המתבקשים למלא שאלוני דיווח עצמי נוהגים לעתים להתאים תשובות שהם נותנים לשאלות לתשובות שהם נתנו לשאלות קודמות. הטיית תגובה זו עלולה להעלות באופן מלאכותי את מהימנותם של שאלוני נייר ועיפרון.

במאמר מדווחים שני מחקרים שבוצעה בהם השוואה בין עקביות פנימית של שאלוני נייר ועיפרון, לזו של שאלונים ממוחשבים מקבילים בהם הוצגו מספר שונה של שאלות באותו מסך.

מחקר 1 הראה שהעקביות הפנימית של שאלוני נייר ועיפרון הייתה גבוהה יותר מזו של שאלונים ממוחשבים מקבילים בהם הוצגו בפני המשתתפים שאלה אחת, שתיים או ארבע שאלות בכל מסך. מחקר 2 שיחזר ממצא זה והראה שהעקביות הפנימית הייתה גבוהה יחסית גם בשאלון ממוחשב בו הוצגו כל השאלות במסך אחד.

צירוף הממצאים של שני המחקרים מצביע על כך שההבדלים בין מקדמי העקביות הפנימית שהתקבלו במחקר 1 לא נובעים מאופן העברת השאלות – באמצעות נייר ועיפרון או באמצעות מחשב, אלא שהעקביות הפנימית של שאלוני נייר ועיפרון הייתה גבוהה באופן מלאכותי עקב הטיית תגובה הנובעת מכך שהמשתתפים בודקים את תשובותיהם אל מול תשובות קודמות. המאמר דן בהשלכות של ממצא זה ומציע מחקרי המשך נוספים.

Peer, E., & Gamliel, E. (2011). Too reliable to be true? Response bias as a potential source of inflation in paper-and-pencil questionnaire reliability. *Practical Assessment, Research & Evaluation*, 16(9), 1-8. <http://pareonline.net/pdf/v16n9.pdf>

*גרסה מוקדמת של מאמר זה הוצגה בכינוס אפי (האגודה הישראלית לפסיכומטריקה), ירושלים, 13 בפברואר 2006.

ראשון בין שווים? ה d של כהן, לעומת מדדים מתוקננים אחרים להבדלים בין ממוצעי קבוצות

אייל גמליאל, המרכז האקדמי רופין

מדדים מתוקננים של גודל אפקט שימושיים מאוד במחקרים במדעי החברה וההתנהגות המשווים בין מספר קבוצות. לרוב, מדדים אלה מציעים אומדנים של פיזור בין ממוצעי קבוצות במונחים של פיזור כללי (כגון η^2), או במונחים של פיזור בתוך קבוצות (כגון f^2). מדדי הפיזור העיקריים שנעשה בהם שימוש הם מדדים של שונות או של סטיית תקן – שניהם מדדי פיזור סביב הממוצע. לעומת זאת, ההגדרה של d של כהן – מדד גודל האפקט הנפוץ ביותר במקרים שבהם משווים בין שתי קבוצות – אינה עקבית בשל שני הבדלים קונספטואליים בין המונה לבין המכנה של המדד. בעוד שהמונה הוא מדד להבדל בין שתי קבוצות המבוטא באמצעות ההפרש בין ממוצעי ציוני הגלם שלהן, המכנה הוא מדד פיזור המתייחס לריבועי המרחקים של כל התצפיות מהממוצע (סטיית התקן המשוכללת בתוך הקבוצות).

המאמר מציע שני מדדים חלופיים ל d של כהן, שבהם מוחלף המכנה – סטיית התקן המשוכללת בתוך הקבוצות, במדדי פיזור התואמים יותר את המונה. במדד אחד המכנה המוצע הוא שורש ממוצע הסטיות הריבועיות בין כל התצפיות לבין עצמן, ובמדד השני המכנה המוצע הוא הערך המוחלט של פיזור זה, ובכך דומה אף יותר למונה.

המאמר דן ביתרונות ובחסרונות הקונספטואליים והסטטיסטיים של המדדים החדשים המוצעים לעומת d של כהן, שהוא המדד המקובל לגודל אפקט ולהבדלים בין כל שתי קבוצות, ומתייחס לתנאים הנחוצים על מנת שמדדים אלה יאומצו בספרות המתודולוגית. תנאים אלה קשורים באופן הדוק לשימוש הבעייתי במדד סטיית התקן כמדד פיזור. לסטיית התקן יש כמה חסרונות מרכזיים, ובראשן מתן משקל יתר לתצפיות קיצוניות ופרשנות שגויה בקרב הדיוטות ובקרב חוקרים, אשר סבורים בטעות כי סטיית התקן מבטאת את ממוצע הסטיות המוחלטות של כל התצפיות מהממוצע. למעשה, סטיית התקן מספקת מדד הגבוה בכ 30% מממוצע הסטיות המוחלטות של כל התצפיות מהממוצע.

כותבי המאמר סבורים כי כאשר יוחלף מדד סטיית התקן במדד פיזור טוב יותר ואינטואיטיבי יותר, יבשילו התנאים להחליף את מדד ה d של כהן באחד המדדים לגודל אפקט המוצעים במאמר.

Cahan, S., & Gamliel, E. (2011) First amongst others? Cohen's d vs. alternative standardized mean group difference measures. *Practical Assessment, Research & Evaluation*, 16(10), 1-6. <http://pareonline.net/pdf/v16n10.pdf>.

האמת על סקאלות שקר

ליעד עוזיאל, אוניברסיטת בר-אילן

סקאלות שקר (lie/social desirability/impression management scales) משמשות חוקרים ואנשי מיון לצורך סינון אנשים בעלי נטייה להטיה בשירות העצמי. בשדה הקליני משמשות סקאלות אלה גם לאפיין אנשים הגנתיים המצויים בסיכון גבוה לחוסר הסתגלות פסיכולוגי ובעיות בריאות.

במחקר סקירה (Uziel, 2010a, 2010b) נבחנה מידת הצלחתן של סקאלות אלה לעמוד ביעדיהן. בחלק הראשון של הסקירה נבחנה יכולתן של הסקאלות לאבחן בהצלחה נטיות לרמאות. הסקאלות כשלו בשישה "מבחנים" המייצגים את ליבת הפעילות המחקרית בנושא. כך, לדוגמא, מתוך מספר רב של מחקרים עולה שסקאלות שקר אינן ממתנות או מדכאות את הקשר בין דיווח-עצמי על אישיות לדיווח של מכרים. בנוסף, קבוצת מחקרים גדולה אחרת מדווחת כי סקאלות שקר אינן ממתנות את הקשר בין משתני אישיות לביצועים בעבודה. דוגמאות אלה ואחרות הנסמכות על ספרות ענפה מובילות למסקנה כי סקאלות שקר אינן יעילות באיתור נטייה לרמאות בדיווח-עצמי.

מה, אם כן, סקאלות שקר מודדות? המאמר בחן שתי אפשרויות. הראשונה, הקלאסית, מציעה כי סקאלות שקר מייצגות הגנתיות הנובעת מדימוי-עצמי שברירי. הגישה השנייה מציעה פרשנות הפוכה, לפיה בעלי ציון גבוה הנם אנשים המדגימים הסתגלות פסיכולוגית בריאה. פרשנויות אלה נבחנו לאור הממצאים המדווחים בספרות על השלכות סקאלות אלה על התנהגות חברתית, תגובות רגשיות ורווחה פסיכולוגית, בריאות, והתנהגות בעבודה. דגש הושם על ניתוח קריטריונים אובייקטיביים (לדוגמא, מדדים התנהגותיים או תוצאות חיים כגון הצלחה מקצועית או הסתבכויות פליליות).

הממצאים מעלים, כי בעלי ציון גבוה בסקאלות שקר הינם אנשים נורמטיביים, נעימים ומקובלים חברתית. תגובותיהם הרגשיות מאופיינות במידה רבה של שליטה-עצמית; הם אינם נוטים לרגשנות קיצונית לחיוב או שלילה (למול לחצים, לדוגמא), והינם בעלי מידה גבוהה מהממוצע של שביעות-רצון מחייהם. ציון גבוה על סקאלות שקר לא נמצא קשור לבעיות בריאות (פיזית) או בעיות נפשיות. ציון גבוה בסקאלות שקר אף אינו מנבא ביצועים ירודים בעבודה. מאידך, ישנם מחקרים המקשרים בין סקאלות אלה לבין תוצאות חיוביות בהיבטים מקצועיים מסוימים.

לסיכום, יש מקום לחשיבה מחודשת על תפקידן של סקאלות שקר כאמצעי סינון, בצד הכרה בתרומתן לניבוי מגוון רחב של התנהגויות.

קריאה נוספת:

Uziel, L. (2010a). Look at me, I'm happy and creative: The effect of impression management on behavior in social presence. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 36, 1591-1602.

Uziel, L. (2010b). Rethinking social desirability scales: From impression management to interpersonally oriented self-control. *Perspectives on Psychological Science*, 5(3), 243-262.

הממליץ ה"טוב" והממליץ ה"רע": גורמי ויסות לאפקט רכות במכתבי המלצה*

אשר רז, שני פינדק ומני קוסלובסקי, אוניברסיטת בר אילן

מכתבי המלצה מהווים כלי שימושי בתהליך מיון עובדים. יתרונותיו הבולטים של הכלי כוללים עלות נמוכה ומידע על התנהגות יום-יומית של המועמד שלא במצב אבחוני. עם זאת, חסרון משמעותי במכתבי המלצה הוא מהימנות ותוקף נמוכים, הנובעים מאפקט רכות (Leniency Effect) שמשמעותו נטייה להעריך הערכת יתר את המועמד במכתב ההמלצה.

בעקבות האמור, ניתן משקל נמוך לכלי זה במחקר ובשדה מיון העובדים. המחקר הנוכחי בחן את ההשפעה של התערבות אפשרית, וכן של משתנים נוספים שיש להביא בחשבון, על התוקף של מכתבי המלצה.

המחקר כלל 373 עובדים בארגון ציבורי שמילאו על כפייהם מכתבי המלצה לקורס ניהולי. הממליצים חולקו לשלוש קבוצות, באופן אקראי: לפני כתיבת ההמלצה, הקבוצה הראשונה והשנייה צפו במצגת המדגימה את הטופס של מכתב ההמלצה. הקבוצה הראשונה (קבוצת הניסוי) קיבלה בנוסף הסבר אודות חשיבותו של מכתב ההמלצה, הבעייתיות שבו ודרכים להתמודדות עם בעיות אלה. כן צוין שעשויים לפנות אל הממליץ בהמשך לשם בירור לגבי המלצתו. הקבוצה השלישית שימשה כקבוצת ביקורת.

מהשוואה בין מכתבי ההמלצה שניתנו בשלוש הקבוצות עלה שאמנם קיים אפקט רכות בקבוצת הביקורת ביחס לשתי הקבוצות הראשונות, אך בקבוצה השנייה נמצאו דווקא הערכות נמוכות יותר מאשר בקבוצת הניסוי. זאת כנראה בשל Hawthorne Effect שגרם לממליצים להנמיך באופן שטחי את הציונים בהמלצותיהם מבלי לדייק.

במסגרת ניתוח SEM ראשוני שנערך על 139 מהמשתתפים, נמצא שבקבוצת הניסוי תוקף מכתבי ההמלצה גבוה יותר מאשר בקבוצה השנייה (המתאמים בין מכתבי ההמלצה לבין הציון מתהליך המיון לקורס הניהולי היו 0.42 ו-0.27 בהתאמה). המודל כלל מאפייני אישיות של הממליץ ועמדותיו לגבי הליך ההמלצה, שהשפיעו על המוטיבציות והזיכרון שלו, שבתורם השפיעו על ההמלצה.

בנוסף, נמצא פרופיל עמדותי ואישיותי של ממליצים הנוטים להיות מושפעים יותר מגורמים מוטיבציוניים. בנוסף, נמצא שחמימות תכונתית גבוהה משפיעה על הזיכרון של הממליצים, כך שיזכרו יותר מאפיינים חיוביים של המועמד.

מחקר זה ממחיש שכאשר מדרבנים ממליצים להמליץ באופן מדויק, תוקפם של מכתבי ההמלצה גבוה יותר, ולכן מאפשר לתת להם מתן משקל רב יותר בתהליכי מיון.

*מאמר זה הינו חלק מעבודת הדוקטורט של המחבר הראשון.

לימודי פסיכומטריקה בחו"ל

צור קרליץ, מרכז ארצי לבחינות ולהערכה

פסיכומטריקה היא מדע העוסק במדידה והערכה במדעי החברה ומשלב תחומי ידע שונים: פסיכולוגיה, חינוך, סטטיסטיקה, שיטות מחקר ומדעי המחשב. פסיכומטריקאים עוסקים בפיתוח ויישום של כלים למדידה של יכולות, ידע, תכונות, עמדות והתנהגויות, ובמחקר הקשור לשימוש בכלים אלה. במהלך הלימודים פסיכומטריקאים רוכשים ידע ויכולות שניתן ליישם בתחומים רבים ומגוונים. בשוק העולמי, כמו גם בישראל, קיים ביקוש רב למומחים בעלי ידע בפסיכומטריקה.

למשרות בארץ ראו: <http://tinyurl.com/ISPA-jobs>

למשרות בחו"ל ראו: <http://tinyurl.com/68eqort>, <http://tinyurl.com/NCMEjobs>

בתכניות לימוד בחו"ל, לימודי הפסיכומטריקה נכללים לרוב במסגרת התוכנית לפסיכולוגיה כמותית/מתמטית או במסגרת תוכניות למדידה והערכה בחינוך. פסיכולוגיה כמותית (quantitative psychology) עוסקת בחקר השיטות למדידה של תכונות ויכולות, בניית מודלים סטטיסטיים ומתמטיים של תהליכים פסיכולוגיים, בניית מערכי מחקר, פיתוח כלי מדידה וניתוח נתונים ממחקרים במדעי החברה. פסיכולוגיה כמותית היא מרכיב חשוב המאפשר מחקר מהותי בכל תחומי הפסיכולוגיה.

מרביתן של תכניות הלימוד לתארים מתקדמים בפסיכומטריקה נמצאות באוניברסיטאות בארה"ב, עם זאת, ניתן למצוא תכניות לימוד, בין השאר, גם בקנדה, בריטניה, אוסטרליה, גרמניה, הולנד ובלגיה. בשנת 2006 הוצעו תוכניות לימוד בפסיכולוגיה כמותיות ביותר מ-55 מחלקות לפסיכולוגיה וחינוך באוניברסיטאות באמריקה הצפונית. מידע על תוכניות הלימודים בארה"ב ניתן למצוא כאן: <http://tinyurl.com/gradprog>, <http://tinyurl.com/quantinfo>.

בחלק ניכר מהאוניברסיטאות בארה"ב מקובל להציע מימון לתלמידי המסלול הישיר לדוקטורט, בתמורה לסיוע במחקר או תרגול בקורסים לתואר ראשון. מרבית המסלולים לתואר שלישי דורשים לפחות חמש שנות לימוד אשר במהלכן רוכשים הסטודנטים תואר שני בפסיכולוגיה או בחינוך (לעיתים גם בסטטיסטיקה יישומית) ותואר שלישי בפסיכולוגיה כמותית או במדידה בחינוך.

הליך הקבלה ללימודים בארה"ב כרוך בהכנה רבה ודורש מעקב מדוקדק אחר ההוראות להגשת בקשת הקבלה. סיוע באיתור בתי ספר מתאימים ורישום אליהם ניתן לקבל במרכז הייעוץ של קרן החינוך ישראל-ארה"ב (<http://tinyurl.com/kerenIS>). הרישום ללימודים מסתיים בין דצמבר לפברואר ושנת הלימודים מתחילה לרוב בסוף אוגוסט. מרבית תכניות הלימוד דורשות כמה מבחני קבלה, לכן מומלץ להתחיל את תהליך ההרשמה מוקדם ככל האפשר (לפחות שנה לפני תחילת הלימודים).

בקרת איכות בחישוב ציונים, ניתוח מבחנים ובדיווח תוצאותיהם מדריך של ITC

אבי אללוף, מרכז ארצי לבחינות ולהערכה

איכותם של תהליכי מדידה ובקרתם ממקדים סביבם עניין ועיסוק מקצועי רב בעת האחרונה. מבחנים משמשים למגוון מטרות, ולעתים קרובות – גם להחלטות הורת גורל. על כל המעורבים בתהליכים אלה מוטלת האחריות לעמוד בדרישות מקצועיות אל מול בעלי עניין, ובהם מוסדות לימוד, משרדי ממשלה, מעסיקים, חוקרים, פסיכולוגים, וכמובן – הנבחנים עצמם. על איש המקצוע להיות ער לעובדה שטעויות עלולות להתרחש לאורך כל תהליך המדידה, וכדי להבטיח את איכות התהליך עליו להתעדכן בשיטות למניעת תקלות ולאיתורן לפני סיום תהליך המדידה.

סטנדרטיזציה ודיוק חיוניים בכל תהליכי המדידה – החל בפיתוח מבחנים ובהעברתם, המשך בחישוב הציונים, ניתוח המבחנים ובפירוש תוצאותיהם, וכלה בדיווח הציונים. מפתח תשובות נכונות שגוי, מעריך לא מקצועי, המרה שגויה של ציון גלם לציון תקן, דיווח ציונים למוסד הלא נכון ופרשנות לא נכונה של ציון – כל אלה דוגמאות לטעויות שלא אמורות להתרחש. מחירן של טעויות כאלה עלול להיות כבד: הסמכה מקצועית של אדם בלתי מתאים, טיפול פסיכולוגי לא נכון בשל אבחון אישיות שגוי, דחיית אדם העומד בדרישות הסף מלימודים אקדמיים, התערבות חינוכית לא נכונה ברמה הארצית בגלל מסקנה שגויה, וכו'. הצטברות טעויות עשויה לפגוע במהימנות הבחינה ובתוקף שלה. כמו כן, יש לזכור כי טעויות עלולות להביא לידי תביעה משפטית נגד הגופים המעורבים בתהליך המדידה, תביעה שתוצאותיה עלולות להיות לא נעימות ואף קשות.

כדי לשפר את איכות תהליך המדידה עסקתי בשנים האחרונות – מטעם ארגון ITC (International Test Commission), המפתח מגוון מדריכים לשימוש במבחנים¹ – בפיתוח מדריך (Guidelines) שכותרתו "מדריך ITC לבקרת איכות בחישוב ציונים, ניתוח מבחנים ובדיווח תוצאותיהם". המדריך נשען בתחילת כתיבתו על המודול ITEMS של העיתון המקצועי Educational Measurement: Issues & Practice² בנושא זה, שנכתב על סמך ידע מקצועי שנצבר במרכז הארצי לבחינות ולהערכה בכלל, ובמדור הציונים שלו בפרט. בבניית המדריך נשענתי על ספרות בנושא טעויות ובקרת איכות ועל שיטות הבטחת איכות בתחומים שבהם היא גורלית: תעופה ורפואה. בשנים האחרונות נעשו על המדריך שלושה סבבי ביקורת של צוות בין-לאומי שכלל 15 מומחים מהתחומים חינוך, פסיכולוגיה תעסוקתית ופסיכולוגיה קלינית, ונוסחים מוקדמים שלו הוצגו בשני כנסים בין-לאומיים. המדריך מציג הן עקרונות כלליים של בקרת איכות והן תהליך מפורט לביצוע בקרת איכות לפי שלבי תהליך המדידה. המדריך נמצא כעת באתר של ITC בהמתנה לתגובות של הקהילה המקצועית. לאחר שיישקלו התגובות יגובש נוסח סופי והוא יועמד להצבעת מועצת הארגון בכינוס שיהיה ביולי 2012.

¹ <http://www.intestcom.org/guidelines>

² Allalouf, A. (2007). Quality control procedures in the scoring, equating, and reporting of test scores. *Educational Measurement: Issues and Practice*, 26, 36-43.

בחירות בפתח – יו"ר נבחר

חנן גולדשמידט, יו"ר ועדת בחירות

השנה, חברי עמותת אפי מחויבים לבחור יו"ר מועצה נבחר, כמשמעו בתקנון האגודה: יו"ר שנבחר תחילה להיות מעין סגן היו"ר המכהן, ונכנס לתפקיד היו"ר המכהן אוטומאטית לאחר שנתיים.

רשאי להגיש מועמדות כל אחד שהוא חבר באפי השנה. הגשת המועמדות נעשית בתהליך הבא:

עד התאריך 27.12.11 יש להמציא למזכיר האגודה מכתב הסכמה של המועמד המציע עצמו לבחירה והחתום על ידו, מלווה בחמש חתימות של חברי אגודה המסכימים להגשתו כמועמד (ליד כל חתימה של חבר אגודה יש לציין שם מלא, ת"ז, וכתובת מלאה). את המכתב ניתן להגיש אישית או לשלוח בדואר רשום לכתובת: מזכיר אפי, ת"ד 26015 ירושלים 91260. דואר רשום יתקבל גם לאחר מועד זה אך ורק אם מועד חותמת הדואר שעליו תהיה של מועד לפני 26.12.11.

בשבוע האחרון של דצמבר יפתחו המכתבים המציעים, ותיקבע רשימת המועמדים.

תהליך ההצבעה: מיד לאחר השלמת רשימת המועמדים, תועלה הודעה לאתר אפי ויישלח דוא"ל לחברי אפי (שנרשמו כחברים עד 31.12.11), המודיע על המועמדים, ועל דרך ההצבעה. לדוא"ל זה יצורף מסמך ובו טופס הצבעה מסודר. כל אחד יכניס טופס זה לאחר מילוי למעטפה סגורה ללא כל זיהוי, ויכניס אותה למעטפה נוספת, עליה ירשום את שמו וכתובתו המלאה. מעטפה זו וכל תכולתה תישלח לכתובת של אפי, בדואר רגיל. המועד האחרון לקבלת מעטפות אלו יהיה 15 יום לפני הכינוס השנתי. לאחר קבלת כל המעטפות ורישום משתתפי ההצבעה לפי שמותיהם שעל המעטפה, יו"ר ועדת הבחירות יפתח אותן, יערום בערימה רנדומאלית את המעטפות החסויות (ללא השם), ובסוף התהליך יפתח וירשום את תוצאות ההצבעה עצמה, בנוכחות משקיף אחד נוסף לפחות.

תוצאות ההצבעה יפורסמו במועד הכינוס, באסיפת החברים.

ISPA אפ"י
אגודה ישראלית לפסיכומטריקה
ISRAELI PSYCHOMETRIC ASSOCIATION
www.ispa.org.il

קול קורא

להגשת הצעות של מאמרים וסימפוזיונים

הכינוס השנתי השמיני של

האגודה הישראלית לפסיכומטריקה (אפ"י) 2012

ט"ו בשבט תשע"ב 8.2.12, מרכז "נא לגעת" בנמל יפו

הכינוס השנתי של אפ"י הוא פורום ייחודי לחילופי רעיונות, להצגת תוצאות של מחקרים ולדיון במגוון נושאים מתחום הפסיכומטריקה. תכנית הכינוס תכלול הרצאות מוזמנות, הצגת מאמרים וסימפוזיונים. על ההצעות להיות קשורות לנושאי מדידה חינוכית או פסיכולוגית, ולהתבסס על נתונים שנאספו ועובדו.

קריטריונים להערכת ההצעות:

כל הצעה תוערך בידי כמה קוראים באופן אנונימי, על פי הקריטריונים הבאים:

- הרלוונטיות של הנושא לעוסקים במדידה
- ייחודה של ההצעה ותרומתה לתחום
- האיכות המדעית של ההצעה
- בהירות ההצעה

על ההצעה להישלח בקובץ WORD, בציון "מאמר" או "סימפוזיון", בפורמט הבא:

עבור מאמר:

- דף שער ובו הפרטים הבאים:
כותרת המאמר, שם המחבר/ים, שם המוסד, טלפון, כתובת דוא"ל (של כל אחד מהמחברים), שם המציג
- דפי המאמר, ובראשם כותרת המאמר ואחריה סיכום של המאמר. הסיכום יכלול את הפרקים הבאים:
 - מטרות המחקר
 - שיטת המחקר, ובכלל זה תיאור האוכלוסייה, המדגם וכלי המדידה
 - שיטות ניתוח הנתונים
 - תוצאות ומסקנות
 - חשיבות המחקר
- היקף המסמך: 1,200 – 1,500 מילים

משך כל הצגה: 20–25 דקות.

עבור סימפוזיון:

- שם המארגן, שמות 3–4 משתתפים, מקבץ של 3–4 עבודות המתייחסות להיבטים שונים של אותו נושא
- דף שער ובו הפרטים הבאים:
כותרת הסימפוזיון, פרטי המארגן, פרטי כל אחד מהמשתתפים (שם, מוסד, טלפון, כתובת דוא"ל).
- הקדמה כללית של המארגן (כ-500 מילים) וסיכומי ההצגות של כל המשתתפים (כ-600 מילים לכל משתתף).

משך הסימפוזיון: 70–90 דקות.

על ההצעות להגיע באמצעות דוא"ל לא יאחר מ-31.10.11

אל יושבות ראש הכינוס, ד"ר רות פורטס וד"ר אביטל מושינסקי, לפי הכתובת: fortus@nite.org.il

מגישי ההצעות יקבלו אישור בדוא"ל עם הגעת הצעתם

הודעה על החלטה תישלח עד 12.12.11

פרטים ומידע נוסף: www.ispa.org.il sara@nite.org.il

כנסים מקצועיים בשנה הקרובה

בארץ

הכינוס השנתי השמיני של אפי
האגודה הישראלית לפסיכומטריקה
8 פברואר 2012. מרכז "נא לגעת", נמל יפו
www.ispa.org.il

בחו"ל

ATP
Association of Test Publishers
February 26-29, 2012. Palm Springs, California, USA
www.innovationsintesting.org

NCME
National Council on Measurement in Education
April 12-16, 2012. Vancouver, British Columbia, Canada.
www.ncme.org

AERA
American Educational Research Association
April 13-17, 2012. Vancouver, British Columbia, Canada
www.aera.net

SIOP
Society of Industrial and Organizational Psychology
April 26-28, 2012. San Diego, California, USA.
www.siop.org

ITC
International Test Commission
July 3-5, 2012. Amsterdam, The Netherlands.
www.conference.intestcom.org

IPAC
International Personnel Assessment Council
July 22-25, 2012. Las Vegas, Nevada, USA.
www.ipacweb.org

ICP
International Congress of Psychology (IUPS)
July 22-27, 2012. Cape Town, South Africa
www.icp2012.com

הידיעון: מטרות, תכנים, ועדה מייעצת

ידיעון האגודה הישראלית לפסיכומטריקה משמש במה להעברת מידע ממוסדות האגודה לחבריה ובין החברים לבין עצמם. הוא עוסק בנושאים מתחום המדידה וההערכה בישראל ובעולם. לצד העורך מנחה את הידיעון ועדה מייעצת מתוך חברי האגודה. (רשימת חברי הוועדה נתונה להלן). הידיעון מתוכנן להופיע פעמיים בשנה.

ידיעון האגודה מביא:

1. מהנעשה באגודה: חדשות האגודה, דיווח ועדות האגודה, הכינוס השנתי
 2. דיווח על קורסים אקדמיים, על השתלמויות ועל כנסים בנושאי מדידה והערכה
 3. דיווחים קצרים על מחקרים בישראל*
 4. דיווח על תוכנות, על ספרים, על מאמרים ועל אתרי אינטרנט
 5. חדשות ועדכונים מהנעשה בתחום המדידה וההערכה בישראל ובעולם
 6. תקצירי מאמרים שפורסמו בעיתונות המקצועית לא מכבר
 7. דעות ותגובות
- * תקצירים מורחבים הכוללים גם הנמקה למחקר ותכניות או רעיונות לעתיד (עד 300 מילים).

המעוניינים לשלוח דיווחים ומידע לידיעון יפנו אל העורך:

ד"ר סול פיין, חברת מידות
טל' 03-6161111
פקס 03-6161515
דוא"ל: saul@midot.co.il

חברי הוועדה המייעצת:

ד"ר אייל גמליאל, המרכז האקדמי רופין
הגר לרמן, מרכז ארצי לבחינות ולהערכה
פרופ' שאול פוקס, אוניברסיטת בר אילן
סא"ל (מיל') ענת קדם, מט"ח
ד"ר יואל רפ, ראמ"ה